

Beogradski žargon ili beogradski sleng ima sinonima koliko i prvi Vukov rečnik

Blejači, baje, smorovi i poneki lik

Oko 500 izraza označava devojku a, čak, 301 za "bezobrazni" glagol

U početku beše reč. Posle nastaje žargon. Dobri stari onaj beogradski zbog koga su se osamdesetih rečnici prestoničkog narečja slali preporučenom poštom u Zagreb, Sarajevo, Titograd...Na douku. U međuvremenu od tada do sada frajere, šmekere i džekove zamenili su novi "likovi, smorovi i batice", superžurke su avanzovale u ultražureze, a gradske face govore nekim novim čudnim jezikom.

- Trzni baju na fontele ako nije smoriša.

- Al si normalna? Tip je kulijana, bre u totalu, primer je bezmalo filozofske diskusije dve srednjoškolke na liniji autobusa 95.

Šta je danas beogradski žargon kao i pitanja ko(šta) je zaslužno za današnji oblik - dilema je čak i dobrim poznavacima. Da li obogaćuje ili skrnavi jezik?

- To što se generacije, koje nekad deli samo jedna decenija, u komunikaciji često ne razumeju i jeste suština žargona. Zato je i smišljen. Za nastanak današnjeg beogradskog slenga zaslužna su ona deca koja po soliterima žive u dve sobe zajedno sa roditeljima, babama, dedama, tetkama... I šta će? Smišljaju reči da ih odrasli ne razumeju. Pedeset godina komunizma u Beogradu nije se pričalo ovoliko žargonski. Njegovim padom današnji sleng počeo je da buja i u poslednjih petnaest godina, prvenstveno zahvaljujući američkim filmovima i kompjuterima. Posredstvom tih mašina mnogo smo "pokrali" od Amerikanaca, nešto modifikovali, i tako je nastao taj govor mlađe generacije, objašnjava pisac "Rečnika savremenog beogradskog žargona" Borivoj Gerzić.

S druge strane Beograd se u poslednjih petnaest godina otvorio. Što dobrovoljnim došljacima, što izbeglicama koji su, dolazeći prvo iz Hrvatske zatim Bosne i naposljetku Kosova, hteli-ne hteli doneli svoja narečja. I žargon provincije.

- Tačno je da je svako doneo neke svoje reči, ali malo koja se "primila" u tolikoj meri da je postala beogradska. Pravilo je da žargon stvaraju zatvorene grupe koje u njemu već žive. Razlikuju se tako računarski, kockarski, lopovski, narkomanski, navijački, žargon dece i tinejdžera. Svima je zajedničko jedino to što su - beogradski, priča Gerzić.

Dok se teorije lingvistike lome oko toga je li suština slenga u alternativni postojećem govoru ili je avangarda ili nije ništa drugo do obično đubrište jezika iz koga umesto bajatih izniknu nove, sveže i efektne reči, beogradskom žargonu jedno se ne osporava: Da je ostao duhovit kao i to da anonimni tvorac ekspresno reaguje na zbivanja oko nas. Prevodilac Dragoslav Andrić tvrdi da je beogradski sleng neuhvatljiv i bez pravila, da se s njim nikad ne zna.

- Reč "gotiviti" nepravедno je smeštena u izum današnjih tridesetogodišnjaka. Jeste se ona pojavila 90-ih u Knez Mihailovoj, ali postojala je još u Vukovo vreme kao izraz zidara sa severa Šare koji su dolazili u Beograd. Jedno vreme je potonula kao podmornica da bi poslednjih godina odnekud vaskrsela, kaže Andrić i dodaje da je, prikupljajući materijal za drugo izdanje "Rečnika žargona", šokiran u kojoj meri je

Beograd reagovao na promene-rečima.

- Pre rata bilo je samo par izraza za karakteristične grupe mladih: mondeni, frajeri i hašišari. Sad ih ima oko 30. Danas čovek jasno zna ko su rejveri, ko su blejači i švorceri, ko kuleri, ko padavičari. Reč blejač označavala je i u vreme naših deda zurenje u prazno, dokolicu. U uslovima sankcija pojavila se opet kad su mladi sa periferije odlazili u centar i stajali bez novca pred ulazima kafića do ujutru kad su se vraćali na neke svoje čukarice. Na tom korenu današnji dvadesetogodišnjaci smislili su još osam novih reči za dangube. Klinci danas jednostavno žive sleng. Tako je nedavno urbana tinejdžerka sa beogradskog asfalta usplahireno upitala svoju fakultetski obrazovanu majku "je li tačno da i ovce bleje", kaže on.

Žargon je i mač sa dve oštrice. Sagovornik "Glasa" navodi primer druge devojke iz Desete gimnazije koja je reč "peh" svrstala u sleng. Prosto svikla na "bedak". Ako je tačno da se bogatstvo jednog jezika, pa i slenga, meri brojem reči podatak obećava. Tako se primera radi, u prvom izdanju rečnika Vuka Stefanovića Karadžića našlo 20.000 reči.

- Današnji beogradski žargon ima isto toliko, kaže Andrić. Danas više nego ikad govor Beograđana otkriva i čemu su vični. Zanimljivo je da u rečnicima savremenog prestoničkog slenga postoji čak 500 izraza za kvalifikaciju devojke. Pre deset godina bilo ih je oko 300. Drugo mesto sa, čak, 301 sinonimom neprikosnoveno drži "bezobrazni" glagol bez koga ne bi bilo niti Beograđana niti "gradske žvake". Kako kome razumljive.

1. Nemaš šanse ako kreneš **na divljaka** preko **crte**.
2. **Opali ga** jače. Kao da ništa ne oseća.
3. Mogao bih malo da odem do **štajge** da **overim** izloge u okolini.
4. Ma film je **mрак**, **keve mi**, ali ti bi **isfurao** iz bioskopa već posle druge sekvence.
5. **Đani** kako hoda, **derpe**, a možda je i **stondiran**.
6. Ma on je **skot**, a **fala bogu**, uvek voda i neke **gabore** sa sobom.
7. **Koji ti je!?** Deluješ ko da ti je neko **riknuo**.
- 8 Neki **krimosi** su ga **roknuli** su ga s pet metaka u **vugla**.
9. Ma **boli me uvo**, kad vidim kolku tek Ceca **surlu** ima, uvek se utešim.
10. **Lešili su** me kako ko stigne i kako me ko dohvati, ali mogao bih tako da izdržim i **metar dana** da me nisu **pride** još i psihički maltretirali.

11. Njih dve su se kao i uvek **rastorokale** preko telefona, a ne zna se koja više **lupeta**.

Стално прича о _____ (политика), _____ (здравље), _____ (новац), _____ (син) и _____ (ћерка). У тој _____ (улица) станује Милица. На _____ (факултет) и у _____ (школа) у _____ (Брно) је упознао занимљиве људе.

У тим _____ (град-множина), _____ (село-множина) и _____ (варошица-множина) је живела моја родбина. О _____ (полицајац-множина), _____ (лекар-множина), _____ (пекарка-множина), _____ (учитељ-множина) и _____ (учитељица-множина) нећу да причам.

У _____ (ташна) је био новчаник.

У _____ (енциклопедија-мнж.) је нашла занимљиве информације о _____ (лековита биљка и дивља животиња-мнж.).

Прошле године је била са друштвом на _____ (Јадранско море) и на _____ (Стара планина), али јој се највише свидео боравак у _____ (мало село) поред Београда.

Дарко седи у _____ (фотеља), Катарина на _____ (столица), а Милош лежи на _____ (кревет).

У _____ (река) су пливале рибе, а на _____ (обала) су седела два риболовца.

У _____ (књига) је писао о _____ (занимљив догађај-мнж. и доживљај-мнж.) Тома Сојера.

У _____ (прошли број) часописа је новинар писао корисне савете о _____ (здравље, новац и љубав).

На _____ (железничка станица) су давали информације о _____ (брзи и путнички воз-мнж.)

У _____ (угао) собе је била лампа, а на _____ (под) тепих.